

További fejlemények az újabb lóhús-botrányban

Franciaországban az idén már a harmadik lóhús-botrány pattant ki, de míg az első (Spanghero) esetében csak a fogyasztók megtévesztéséről volt szó és élelmiszer-biztonsági kérdések nem merültek föl¹, az augusztusi² és decemberi esetről viszont már igen. A kormányzat már az első botrány után nemzeti és uniós szinten egyaránt kezdeményezte, hogy a földolgozott termékeken is legyen kötelező az alkotórészek – elsősorban a húsok – származásának feltüntetése, ám ez idáig kevés sikerrel. A mostani botrányt a kormány igyekszik arra használni, hogy újabb nyomást gyakoroljon Brüsszelre annak érdekében, hogy a kezdeményezés uniós szinten is minél előbb zöld utat kapjon.

A februári lóhús-botrány után a francia kormányzat kezdeményezte az élelmiszer-földolgozóknál, hogy a földolgozott élelmiszerek csomagolásán kerüljön feltüntetésre a fölhasznált alapanyagok – elsősorban a húsok – származása. Az *UFC-Que choisir* fogyasztóvédelmi egyesület ezzel kapcsolatos, a [La France Agricole által is közölt fölmérése szerint](#) csak kevés cég és márka tett eleget a kérésnek. Az egyesület ezt a kormányzati kérés csődjeként értékeli és azt kéri a francia és uniós hatóságoktól, hogy az alapanyagok származásának feltüntetése minél előbb legyen uniós szinten is kötelező. Az UFC 92 olyan terméket vizsgált meg, amiben 6-39% közötti mennyiségben volt marhahús, ezek közül csupán 38%-on volt feltüntetve a hús eredete. A friss termékek esetében az arány elérte a 74%-ot, a gyorsfagyasztottak esetében ez csupán 48% volt. A konzerveknél ez a szám csupán 29%, az elvitelre kisereltekénél 21%, a befőttesüvegben forgalmazott szószos húskészítményeknél 17%. Tavasszal kilenc cég vállalta, hogy a saját márkás termékeknél ezt megvalósítja, de csupán kettő (Auchan, Picard) tett is érdemben lépéseket ezen a téren a termékek 83, illetve 78%-ának megjelölésével. A Carrefour-nál és a Systeme U-nél az arány 50%, a Casino-nál 43%, az Intermarché-nál 38%, a Leclerc-nél csak 18%. A Monoprix és a hard discount kategóriába tartozó Leader Price esetében egyetlen terméken sem tüntették föl a származást. Az egyes nagy márkáknál érdemben semmit nem tett a Zapetti, William Saurin, Barilla, Charal, Maggi, Louis Martin, viszont minden termékén alkalmazza az eredet megjelölését a Panzani, Findus, Marie és a Fleury Michon. Az UFC megállapította azt is, hogy egyes cégek a származás feltüntetése helyett más, „homályos”, a vásárlói gyanakvás „elaltatását szolgáló” megjelölést alkalmaznak (pl. „Franciaországban földolgozott termék”, „gondosan ellenőrzött hús”).

A kormányzati igyekezet ellenére augusztusban újabb lóhús-botrány tört ki Franciaországban. A Coopération rurale (CR) szakszervezet szerint olyan háttérrel exportjáról és meghamisított állat-egészségügyi könyvvél történő, vágóhídi végcélú importjáról volt szó francia-belga relációban, ahol a francia szabályozás következetesen kizárja az élelmiszerként való forgalomba hozatalt, mivel az állatokat sok esetben ilyen szempontból tiltott gyógyszerekkel kezelhették. Az ügyben hivatalos vizsgálat is indult, a gazdálkodók pedig attól tartottak, hogy az újabb botrány tovább rombolja a [francia lótenyésztés](#) imázsát. Ez azonban nem az utolsó ilyen eset volt, a december közepén napvilágra került legújabb lóhús-botrány szérumok gyártásánál használt lovak meghamisított állat-egészségügyi papírokkal való, humán élelmezési célú értékesítését jelentette. Az ügyben indított nyomozásban először 21 főt helyeztek vizsgálati fogságba, közülük négyet viszonylag gyorsan kiengedtek – írta a

¹ Marhahús helyett lóhús került számos készletbe, szenzációhajhász „riogatás” egyedül a France2 oknyomozó riportműsorában történt, egy állítólagos USA-kanadai szál bemutatásával, ami alaptalannak bizonyult (v.ö. 362/PAR/2013, 1489/PAR/2013 és 1628/PAR/2013).

² V.ö. 2046/PAR/2013

[La France Agricole](#). Az elsődleges adatok szerint legalább 200 ló érintett az ügyben, de a cikk szerint a család nagyobb mértékű lehet, hiszen a leginkább érintett narbonne-i vágóhídon hetente 50 lovat vágtak, aminek fele Franciaországban, fele külföldön került be az élelmiszerláncba. A gyanú szerint legkevesebb 60 lovat a Sanofi-Pasteur szérumgyártó Ardèche megyei telepéről vett meg egy Gard megyei vállalkozó, aki azokat a család föltételezett kitervelőjének adta tovább, ahogy a lovasiskoláktól és magánszemélyektől vett állatokat is. A spanyolországi Gerona vágóhídja a hatóságok szerint szintén érintett lehet az ügyben, de más országok érintettsége sem zárható ki a 2011-re visszanyúló ügyben. Az őrizetbe vett személyek között van a „szellemi központot” jelentő 59 éves narbonne-i vállalkozó, aki több lóhús-kereskedést működtet a városban és társtulajdonosa a vágóhídnak, négy, hanyagsággal vádolt állatorvos és egy informatikus.

A Le Monde december 18-i cikke már egészen részletes információkat közölt a december 16-án kirobban újabb botrány részleteiről. A cikk az INTERBEV, azaz a hús szakmaközi szervezet adataira hivatkozva mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a Franciaországban elfogyasztott lóhús 70%-a importból származik, továbbá a teljes mennyiség is csupán 0,5%-a az összes húsfogyasztásnak és három évtizede folyamatosan csökkenő mértékű. A FranceAgriMer adatai szerint a hetvenes évek második felében minden egyes franciára még 1,8 kilogramm elfogyasztott lóhús jutott, ma már csak 290 gramm. Csak 2012-ben 8%-kal csökkent a fogyasztás, ami országosan 16687 tonnát tett ki – az Interbev szerint ennek elsősorban a lóhús-kereskedések számának csökkenése az oka, mára csak 700 ilyen hentesüzlet maradt az országban. A francia eredetű lóhús csupán 5300 tonna volt, ez 18500 állatot jelentett. Az országba 16912 tonna lóhús érkezett külföldről, ennek egy része azonban re-exportra került. Az import fele uniós tagországból származik, másik fele Kanadából, Mexikóból, Uruguayból, Argentínából és Brazíliából. Nem elhanyagolható az Olaszországba exportált élő csikók száma sem, amik hizlalás után visszatérnek az országba.

A Le Monde értesülései szerint a mostani letartóztatásokat megelőző vizsgálat 2012. őszén kezdődött, miután több államigazgatási egység, köztük a megye állat-egészségügyi és fogyasztóvédelmi szerveit is magában foglaló Aude megyei lakosságvédelmi hivatal (*direction de la protection des populations de l'Aude*) névtelen levelet kapott, de ezzel párhuzamosan a narbonne-i vágóhidak egyik hatósági állatorvosában is kételyek merültek föl az általa ellenőrzött hús eredetével kapcsolatban. A lap kiemeli, hogy a lóhús-kereskedelem rendkívül összetett, zárt világa miatt egy évre volt szükség, hogy föltárják azt a hálózatot, ami két és fél éven keresztül régi azonosító dokumentumok fölhasználásával hamisította az állatok okmányait, így téve őket alkalmassá emberi fogyasztásra. A cikk is hangsúlyozta, hogy semmilyen összefüggés vagy hasonlóság nincs a tavaszi Spanghero-üggyel, ahol európai dimenzióban használtak olcsóbb lóhúst drágább marhahús helyettesítésére, de csupán a fogyasztók megtévesztéséről volt szó, élelmiszer-biztonsági kockázat nem merült föl. Most azonban a legfontosabb kérdés annak eldöntése, fölmerül-e a fogyasztók veszélyeztetésének kérdése annak alapján, a vágóhídra került egyes állatok elektronikus azonosítójának és eredeti állat-egészségügyi könyvének tanúsága szerint – különböző okok miatt³ - emberi fogyasztásra alkalmatlan lovakról van szó.

A médiában a legnagyobb visszhangot azok a lovak váltották ki, amiket a Sanofi-Pasteur által különböző szérumok (pl. veszettség, tetanusz, kígyómarás ellen) gyártásához használt, majd három éves használat után azokat állatorvosi karok, vállalkozók és magánszemélyek részére értékesítette. Az első hírek mintegy 200 állatot említettek, ez később 60-ra módosult – a

³ Ennek oka lehet gyógyszeres kezelés, laboratóriumi használat, vagy csupán az, hogy a tulajdonos nem járult hozzá, hogy az egyébként egészséges állat „tányérban végezze”.

nyilvánosságra került információk szerint a Sanofi-Pasteur felelőssége kizárható. Az egyik fő gyanúsított a Gard megyei Saint-Jean de Maruejols és Avéjan településeken teleppel rendelkező Equid'Aniel cég ügyvezetője, aki 10 euróért vette meg a lovakat és 300-800 eurós áron adta tovább egy narbonne-i nagykereskedőnek, akit a hatóságok az ügy értelmi szerzőjének és a hálózat fejének tartanak. A kérdéses nagykereskedő a lovakat nem csak a narbonne-i, hanem az equevillon-i (Jura megye) és a spanyolországi girona-i vágóhidra is küldte. A férfit 2007-ben már 13 havi, de felfüggesztett elzárásra ítélték a törvényi előírások mellőzésével folytatott állat-importért, 1998-ban pedig 18 havi börtönbüntetést kapott egy pénzhamisítási ügyből kifolyólag – ez utóbbiból 6 hónapot kellett letöltenie. Az ügyben egy informatikust gyanúsítanak a hamis dokumentumok előállításával és az azonosító chip-ek cseréjével. Négy állatorvos érintettsége is fölmerült (szándékosság, azaz hamis igazolások kiadása vagy egyszerű hanyagság miatt), akikről föltételezik, hogy esetleg meg is vesztegették őket. A marseille-i ügyész szerint nincs egyértelmű bizonyíték arra, hogy az állatok veszélyeztetnék a fogyasztók egészségét, az a kitétel pedig, hogy a hús nem alkalmas emberi fogyasztásra, nem jelenti föltétlenül azt, hogy valóban káros lenne.

A mostani ügy még jobban alááshatja a francia fogyasztók lóhúsba vetett bizalmát, de megmutatta az ellenőrzési és nyomonkövetési rendszer hiányosságait is. A lap úgy fogalmaz, amióta az állati hulladék-megsemmisítés nem állami szolgáltatás keretében történik, egy ló esetében pedig a költségek 50-ről 300 euróra nőttek, mind több lótartó próbálja meg a vágóhidak felé értékesíteni az állatokat, amiért azok 800-1100 eurót hajlandóak fizetni, majd a hús bekerül a humán élelmiszer-láncba. A két eset tanulságaira hivatkozva a francia szakminiszter azt szeretné elérni, hogy jöjjön létre egy központi európai állat-nyilvántartó rendszer.

Ehhez a témához kapcsolódik, hogy a [Bizottság által a származás kötelező föltüntetéséről készített jelentés](#) megjelenését követően Stéphane Le Foll és Benoit Hamon miniszterek közleményt adtak ki, amiben sajnálattal vették tudomásul, hogy a korábbi bizottsági ígéretekkel szemben az anyag semmilyen jogszabályi javaslatot nem tartalmaz. Franciaország szerint jogos fogyasztói elvárás, hogy az élelmiszerekbe vetett bizalom helyreállítható legyen, ezért mindent el fognak követni annak érdekében, hogy uniós szinten kötelező legyen a készételek gyártásához fölhasznált húsok származásának föltüntetése a termékeken. Francia részről vitatják a Bizottság azon számításait, miszerint a föltüntetés 15-50%-os többletköltséget jelentene a piac szereplőknek, ez szerintük legföljebb 5% lenne. A francia miniszterek szerint nem igaz az sem, hogy a jelölés csökkentené az unión belüli árucere versenyképességét és destabilizálná a belső piacot, szerintük éppen ellenkezőleg, javítaná az uniós termékek valorizálási lehetőségeit. A közös erőfeszítéseknek köszönhetően pedig nőne az átláthatóság, ami szilárdabbá tenné az európai földolgozó-ipar helyzetét.

Somogyi Norbert, Párizs